

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Ministri se še vedno niso zbrali, da obrzijo že tolikokrat določeno in zopet odloženo ministrsko sejo. Za pretečeni ponedeljek so jo bili določili »čisto gotovo«, Pašić je pa javil, da ne pride pred 15. septembrom v Beograd, isto je sporočil tudi minister Pribičević in tudi drugi ministri se niso pokazali, temveč so mirno ostali na svojih počitnicah in pri svojih strankarskih poslih.

Sloga v skupnem vladnem taboru in v samih vladnih strankah je razbita. Radikalci bi radi sami nastopili, pa nimajo za to dovolj moči in zaslonbe. Njihovi listi sicer poročajo, da mislijo za poskušnjo izvesti po Srbiji, Bosni in Dalmaciji občinske volitve, da vidijo, kako stojijo med narodom. Radikalni ministri se močno kregajo med seboj in tako bo tudi to vladno stranko razdrila osebna mržnja in zavist. Značilno je tudi to, da so radikalci v svojih listih začeli hudo napadati slabostnega ministra Puclja, ki jim je vendar tako udano hlapčeval ter s Pašićevim sinom trgoval na škodo države. Radikalni napadi med seboj in na zaveznika so dovoljni znak razpada na eni, na drugi strani pa vzajemnosti in morale okrog vlade.

Cepitev demokratov je popolna in Pribičeviću bo ostalo prav malo pristašev za zvezo s Pašićem in radikalno stranko. Pribičević je poskušal svojo politično srečo v Dalmaciji, kjer koli se je pojavil, se je izvršila cela mobilizacija policajev, žandarjev, detektivov in agentov, da so mesta izgledala, kakor bi bila v obsednem stanju, njegovi pajdaši so zastoj tekali sem in tja, da nalovijo dovolj ljudi za sprejem, prebivalstvo je ostalo pasivno in z ogorčenjem se gledalo razkošne pojedine, prirejene ministru in njegovim pajdašem, ko ljudstvo zlasti v Dalmaciji tako strašno strada.

Po Bosni divjajo jugofašisti v službi radikalov ter demokratov ter vladnih muslimanov. Vso nasilje je naperjeno proti delovanju muslimanske avtonomistične stranke. Najprej so pretepli poslanca Ajanovića po shodu v Tuzli, kmalu na to, dne 1. t. m. so pa na shodu v Višegradu streljali proti avtonomističnemu voditelju dr. Spahu. Poslanec dr. Spaho je ostal nepoškodovan, ranjenih je pa več zborovalcev.

Vlada globoko zajema iz državne blagajne za svoje naložbe pristaše, tako je ene poslala na Poljsko kot komisijo za sestavo trgovske pogodbe z dnevnimi dijeta od 250 dinarjev poleg cele plače in doklad, druge pa kot novinarje na izlet po poljski državi na račun jugoslovanskih davkoplačevalcev.

NEMCIJA.

Odlog plačevanja nemških vojnih odškodnin je reparacijska komisija po francoskem prizadevanju odhila. Anglija je edina glasovala za odlog, Italija se je pa glasovanju odtgnila.

GRSKA.

Turki so namlatili grško vojsko, ki je s tako vne-mo, samohvalo in nado nastopila svoj pohod proti Carigradu. Severno in južno krilo grške vojske je doživelo skoraj hkrati občuten poraz in sedaj je nereden umik na celi fronti. Grška prosi sedaj antanto za posredovanje. Angleška vlada je s francosko že stopila v stike glede izposlovanja grško-turškega premirja, da se ustavi pre-livanje krvi ter Grški prihranijo novi porazi.

SVET ZVEZE NARODOV.

Je pričel s tretjim zasedanjem v Ženevi. Zastopanih je 44 držav. Za predsednika je izvoljen zastopnik čilske države. Osnovale se je šest velikih odborov, ki si bodo delo na znotraj takole razdelili: 1. ustava in pravna vprašanja, 2. tehnična organizacija, 3. razorožitev, 5. Gospodarska in finančna vprašanja, 5. Splošna vprašanja, 6. Politične zadeve.

Orlovski tabor v Murski Soboti.

Tako slavnostnih trenutkov in tako ogromnih množic ljudstva Murska Sobotica doslej še ni poznala v svoji zgodovini. Orlovski tabor v Murski Soboti je važen mejnik v napredku prekmurskega ljudstva in zanosen razmah orlovstva je porok, da tega ljudstva ne bodo mogla pokvariti varljiva gesla brezverskih organizacij.

Z veliko požrtvovalnostjo so dekleta v Murski Soboti pripravljala vence in okraske za slavoloke, fantje pa so postavljali mlaje. V soboto zvečer, že okrog 7. ure je močna ljutomerska orlovska godba zbrala v parku veliko množico, samih domačinov iz Murske Sobotice, ki so se uvrstili v spreved z Orli in Orlicami mladega in mnogoštevilnega odseka v Murski Soboti ter ob vzvo-kih godbe in razsvetljavi odkorakali po mestnih ulicah. Meščanstvo je simpatično pozdravljalo več tisočglavi obhod in nepretrgoma so se orili klici: Bog živi orlovsko Prekmurje! Živeli Orli! Živio dr. Korošec! itd. — Med presledki godbenih narodnih in orlovskih korač-nic je donela močnejša navdušena pesem Orlov in Orlic («Dvignite Orli», «Mi smo Orli» itd.)

Pred katoliško cerkvijo je pozdravil manifestante visokošolec domačin s prepričevalnimi besedami v le-pi prekmurščini. Istotako je tudi pred evangelijsko cerkvijo imel navdušen govor domači učitelj, zlasti o vzgoji mladine na krščanskem podlagi.

Okrog 9. ure se je spreved končal in se je nato v ho-telu «Turk» razvila pristrana domača zabava, katero je motila s svojo navzočnostjo manjša sokolska družba nekaterih policajdemokratskih uradnikov, ki so ko-maj krotili svojo onemoglo jezo.

Drugo jutro, v nedeljo, 3. t. m., je godba na čelu domačih Orlov in Orlic, ob solnčnem vzhodu svirala

budnico po mestu. Kmalu na to pa se je začela zbi-rati mladina ob slavoloku za sprejem gostov. Množice so naraščale z vsakim trenutkom. Po 9. uri je prispel poseben vlak iz Hodoš v Mursko Sobotico, ki je pripeljal 1500 udeležencev. Tudi Ljutomerčani so prihiteli v ve-likem številu s svojimi Orli in Orlicami. Zlasti po-hvalno je treba omeniti vrle Orlice, iz šentjurskega okrožja ob Ščavnici, ki so peš prikorakale v obilnem številu v Mursko Sobotico. Vsi odseki Prekmurja so bili polnoštevilno zastopani z naraščanjem in gojenkami. — Na to se je razvil dolg spreved, ki je ob vzvokih dveh godb odkorakal v katoliško cerkev k sv. maši.

Cerkev je bila nabito polna. Slovesno sv. mašo je daroval poslanec preč. g. dr. Hohnjec ob asistenci sedeni-čč. gg. duhovnikov. Lep cerkveni govor o orlovstvu in krščanstvu je imel domači g. kaplan Kranc.

Po sv. maši se je pred cerkvijo vršil tabor, ki ga je otvoril in pozdravil navzoče hr. Svikaršič. Nato je govoril g. poslanec dr. Hohnjec o krščanstvu in slovenstvu o dveh svetlinjah, za katere so se borili naši pradedje in nam očuvali do današnjih dni. Te svetlinje bo slo-vensko ljudstvo branilo kot ženo svojega očesa in po-rok v to je orlovstvo, kot predstraža našega vernega ljudstva. Njegovim navdušenim izvajanjem je sledilo viharo odobravanje in živio-klici. Br. Novak, pred-sednik ljutomerskega Orla je v daljšem govoru raz-vil stališče krščanskih organizacij proti kulturnobojne-žem in brezverskim organizacijam. Tudi njegove iskrene besede so žele burno pritrjevanje. Sestra Micika Črček iz Središča je v pesniško-duhovito zasnovanem govoru, polnem srčnega navdušenja, opisala zmagosla-ven razmah orlovskih načel in organizacije, ki hiti od zmage do zmage celo na svetovnem tekmovanju, kakor so Strassburg in Brno. Gromoviti živio-klici in Bog živi! so pričali, da je s svojim nastopom osvojila srca občinstva in jih navdušila za sveto orlovsko stvar. Za njo je govoril prekmurski učitelj iz Ljubljane, ki je označil zastavo križa kot znamenje zmage krščanstva.

Po kratkem nagovoru je br. Novak izvršil slav-nostno zaprisego katoliških članov in članic novih od-sekov prekmurskega Orla. Po zaprisegi je predsednik mariborskega odseka br. Fr. Radešček na kratko ozna-čil dolžnost Orlov in Orlic, zlasti odbornikov in odbor-nic, ker le po vestnem spolnjevanju dolžnosti in stro-ge discipline so uspehi in pravice zagotovljeni. Nato je godba intonirala orlovsko himno, ki jo je ljudstvo in orlovstvo pelo z veliko slovesnostjo.

Ko se je razvil spreved je odkorakala vsa množica pred evangelijsko cerkev, kjer je br. Novak izvršil slo-vesno zaprisego Orlov in Orlic evangelijske vere. Ob tej priliki je imel dr. Hohnjec, kot katoliški duhovnik lep govor, v katerem je povdaril potrebo skupnega nastopa vseh kristjanov proti brezverstvu in svobodomiselstvu ter za versko vzgojo mladine. (S tem je stališče našega lista in SLS, kakor ga je nedavno razvila «Straža» v člankih njenega urednika Radeščka, tudi javno in konkretno dokumentirano. — Op. ur.)

Po končanem predpoldanskem sporedu je orlovstvo odkorakalo na telovadišče, kjer je bil razhod in odmor. Udeležba orlovstva v sporedu je bila častna. V krogih je bilo Orlov preko 1000 in do 200 Orlic. Tudi naraščaj je bil v velikem številu zastopan (samo iz Ljutomerskega okrožja je bilo do 80 naraščajnikov v kroju). Vseh udeležencev pa je bilo preko 10 tisoč.

Popoldne ob 3. uri je bila javna telovadba. Kljub rahlemu dežju se je na telovadišču zbralo več tisoč gle-dalcev. Nastopili so najprej člani s prostimi vajami, ki so želi živahno odobravanje. Nato je nastopila vrsta izbranega moštva v telovadnih oblekah s težkimi pro-stimi vajami. Tudi naraščaj se je pokazal kot dobro izvežbana in disciplinirana družina pri naraščajskih vajah. Zlasti pohvalna je bila prosta telovadba Orlic in nato gojenk z zastavicami. Na drugo in na bradlji sta telovadili dve vrsti, sestavljenih iz bratov Ljuto-merčanov, Ljubljancev in Mariborčanov. Tudi orod-ne vaje so žele obilno zaslužene pohvale občinstva. Med odmori so nastopili pevski zbori, ki se pa niso mogli popolnoma uveljaviti, ker je bil čas zelo omejen in te-lovadni spored pester in bogat. Tamburaški zbor pa sploh ni mogel nastopiti.

Po telovadbi se je razvila prosta zabava med paviljoni v parku, bogato preskrbljenimi z okrepčili.

Proti večeru so se začeli gostje razhajati, toda na telovadišču je še dolgo v noč ostalo živahno vrvenje brez kakršnihkoli incidentov.

Brzobjavne pozdrave so poslali č. g. posl. Klekl, ki leži bolan v Rog. Slatini in Orlom iz Prekmurja, ki so pri vojakih v Ljubljani, Mariboru in Jajcu.

Splošen vtis cele slavnosti je bil ugoden. Obžalo-vati je le, da prireditelji niso računali s tako ogromno udeležbo ljudstva, ki bi sicer postavili večje število ga-diteljev, kar bi poleg velikega moralnega uspeha, ki ga je imel ta tabor, zagotovilo tudi gnotni uspeh. Če si pa predočimo razmere in dejstvo, da je po večini vse ogromno delo priprav slonelo na ramah bratov iz dalj-nega Ljutomera in na hr. Svikaršiču in njegovih, za na-šo stvar navdušeni in agilni gospej soprogi iz Murske Sobotice, je marsikaj razumljivo. Zato kljub nekaterim pomanjkljivostim, ki bi pri spretnejši in številno moč-nejši režiji izostale, iskreno čestitamo prirediteljem in orlovstvu na doseženem uspehu.

Katoliški shod v Brežicah.

V že davno zavzeti Urekovi trdnjavi v Brežicah se je vršil v nedeljo, dne 3. t. m. od 6 tisoč broječe mno-žice so pozdravile nekatere hiše v Brežicah z zastavami, zelenjem in cveticami. Slovesni spreved se je začel ob 10. uri od kolodvora na obširno dvorišče grajščine gro-

fa Attemsa. Spreved so otvorili biciklisti in takoj za njimi je bila godba iz Kostanjevice, Orli in Orlice iz vseh bližnjih krajev, izobraževalna društva, mladinske organizacije, Marijine družbe z zastavami, razne drug-kerkvene organizacije in ogromna množica moških in žensk iz vseh sosednih krajev Stajerske, Kranjske in Hrvaške.

Na zborovalnem prostoru je pridigoval č. g. dr. Walland, ravnatelj salezijanskega zavoda na Rakov-niku, sv. mašo pa je daroval č. g. brežiški dekan Me-šček.

Po končanem cerkvenem opravilu je predlagal pred-sedstvo shoda predsednik pripravljalnega odbora g. Arlič in so bili sprejeti kot predsednik: narodni posla-nec Josip Škoberne, kot podpredsedniki Fran Podvin-ski iz Globokega, Maks Habine iz Brežic, Martin Ko-zinc iz Sevnice in kot tajnik pa rajhenburški župnik g. Tratnik.

Kot prvi govornik je nastopil g. dr. Korošec, ki je govoril o položaju katoliške cerkve v naši državi in izvajal: Katoliška cerkev v Jugoslaviji ima v sebi do-volj življenske moči, kljub temu, da vladar ni naše ve-re in je vlada proti nam. Zgodovina nas uči, da je ka-toliška Cerkev cvetela celo v tistih krajih, kjer so vla-darji nastopali proti njej, ako so bili katoličani budni. Ako pa hočemo katoličani v naši državi živeti in se razvijati, potrebujemo neomajeno svobodo kat. cerkve.

To hočemo katoličani in nič drugega in zato zahte-vamo tudi cerkveno avtonomijo v državi, da se drugo-verci ne bodo vmešavali v naše katoliške zadeve. Zato prosimo danes svoje škofo, da se krepko zavzamejo za samoupravo Cerkev. Zahtevamo od vlade, da sklene s Sv. stolico sporazum; bojimo se, da ima to odlašna je vlada slab namen, toda sledili bomo tej zadevi s paz-nim očesom ter videli, kdo da noče verskega miru v naši državi.

Naša najboljša trdnjava je katoliška družina. Ako bomo imeli dobre, krščanske družine, se nam ni treba ničesar bati in se tudi razkristjanjenje šol in družbe ne bo posrečilo.

Kdor hoče dobiti vojsko, se mora organizirati, za-čenši z mladino, ki izstopi iz šole. Ker je danes v jav-nem življenju vse tako razkosano na sto in sto drobcev, zato so uspehi v javnem življenju tako težko dosegljivi. Zato je treba organizirati katoliške bataljone proti vsem neprijateljem kulture in napredka. Brigati se mo-ramo tudi za gospodarsko in socialno plat in strniti v krepke vrste kmete, delavce in obrtnike. Kadar so se katoličani brigali za delavno ljudstvo, je Cerkev cve-tela. Tudi političnega življenja se moramo katoličani udeleževati. Politika se briga za vse javno življenje, zato se moramo tudi mi za politiko brigati.

Proti vsem pritiskom je treba sklenjenega in krep-kega odpora in potem se nam ni treba bati.

Za dr. Korošcem je govoril o zahtevah katoličanov z ozirom na ureditev šolskega vprašanja g. profesor Vesenjaj, ki se je zavzemal za pravico staršev, pri od-ločevanju glede vzgoje otrok. Danes odločajo v šolstvu vsi mogoči činitelji samo starši in krščansko ljudstvo nima besede.

V imenu hrvatskih katoličanov je pozdravil zboro-valce hrvatski narodni poslanec g. dr. Janko Šimrak, ki je govoril o nalogah katolikov pri reševanju delav-skega in kmetskega vprašanja.

O mladinskih organizacijah je govoril urednik iz Ljubljane g. Smodej in povdarjal dejstvo: Čigar bo mladina, tega bo bodočnost. Kakršna bo slovenska mla-dina, takšne bodo družine, takšna bo usoda naroda in domovine, takšno bo pri nas življenje v Cerkvi in iz-ven nje. Ko pri izstopu iz šole napravi mladi človek svoj prvi korak v svet, se odloča po navadi vsa njegova bodočnost, se začne kresati njegov značaj. Da ga ob-varujemo polno nevarnosti, ki preže nanj in vzgajimo poštenega člana človeške družbe, ga je treba v duhu in zahtevah sedanjega časa spraviti v dobro, krščansko mladinsko organizacijo ki mu more nuditi veselja iz-obrazbe, vzgoje krepke volje, pa tudi telesa.

Po končanih in živahno odobravanih govorih je še iz-razil rajhenburški gospod župnik svoje veselje nad si-jajno uspehim katoliškim shodom v Brežicah in pre-čital običajne in soglasno sprejete resolucije.

Večernice in posvete prev. Sreca se je vršilo v cerkvi, kjer je začelo deževati.

Posavčanom pa vsa čast in priznanje, ker so nad vse hvalevredno mnogoštevilno obiskali katoliški shod, kjer so pokazali javno, da se verska zavest v Posavju močno aviga in raste.

Tedenske novice.

Učiteljstvo proti ljudstvu. V nedeljo, 3. septembra je bil na Bledu občni zbor Udruženja jugoslovanskega učiteljstva, poverjenosti Ljubljana. Na tem zboru se je razlegel klic: Kdor učitelj, ta Sokol! Predsednik zborovanja Luka Jelenc je v zborovanje zabil to geslo, in ves zbor je odmeval vzklík: Kdor učitelj, ta So-kol! Zbor je sklenil, da je vsak slovenski učitelj in vsa-ska slovenska učiteljica dolžna podpirati sokolstvo, de-lo učiteljstva je popolnoma vzporedno z delom sokol-stva. V posebni resoluciji si demokratični učitelji stro-prepovedujejo, da bi kdo agitiral proti sokolstvu. Se-veda: Kdor agitira proti sokolstvu, agitira proti libe-ralnemu učiteljstvu. Kdor pa agitira proti liberalnemu učiteljstvu, je proti naši državi. To rečemo mi, mi de-mokratični učitelji! In danes smo po milosti Pribiče-vića in — Bog mu grehe odpusti — Žerjava, mi gos-podje. Kmet in delavec ste uboga para, ki ima pravico plačevati davke, govoriti nič, prav nič. Govorimo mi, mi demokratični učitelji! Ker imamo mi besedo, zato smo v posebni resoluciji na Bledu zapovedali: «Šola je

državna ustanova. Oblast nad njo imajo samo centralistični beograjski mogotci in pa mi, njihovi verni in poslušni hlapci. Ljudstvo nima pri vzgoji absolutno ničesar govoriti in odločevati tudi toliko ne, kolikor je črna pod nohtom. On sme samo plačevati učiteljstvo, građati in vzdrževati šolske zgradbe. Drugače pa, kmet, jezik za zobmi! Če le odpreš usta in zineš besedico zoper svobodomiselno učiteljstvo in sokolstvo, se smrtno — kajpada ne pred Bogom, ampak pred Pribečevičem — pregrešiš proti državi. Ti hlapci centralističnega režima so se celo tako daleč spozabili, da kličejo zoper slovensko ljudstvo in krščansko mislečo učiteljstvo policaje in žandarje. Sklenili so namreč na Bledu to resolucijo: «Vsa mladinska društva in šole, ki jih vodijo osebe, pripadajoče po svojem značaju političnim strankam, borečim se proti ustavi in dinastiji, naj se primerno nadzorujejo». Gospodom svobodomiselnim učiteljem ne zadostuje zakon o zaščiti države, ki vsebuje najstrožja določila, kakor jih nima nobena druga država. Gospodom svobodomiselnim hlapcem beograjskih centralistov ne zadostuje delovanje policajev in orožnikov, ki so s svojim sirovim batinanjem že povzročili dovolj zla po raznih krajih naše države. Oni hočejo vse tiste, ki se borijo proti ustavi, postaviti pod policijsko nadzorstvo. Pod policijsko nadzorstvo hočejo postaviti vse mladinske organizacije, ki niso v liberalnih rokah. Kaj tako neumnega in nesramnega še niso sklenili liberalni učitelji pri nobenem drugem narodu. Tega so sposobni samo med našim narodom demokratski hlapci beograjskih mogotcev. Te hlapčevske duše ne morejo trpeti blagonosnega izobraževalnega in kulturnega delovanja slovenskih duhovnikov med našim narodom. Zato so jih v posebni blejski resoluciji ovadili Beogradu, češ, da duhovščina učiteljstvu otežkoča izvenšolsko izobraževanje ljudstva. In kdo naj tako otežkočenje prepreči? Po mnenju svobodomiselnega učiteljstva zopet policaj in žandar! Da jih ni sram teh svobodomiselnih kulturonoscev.

Mermolja ni dobil prostora na zborovanju. (Dopis). od Sv. Jakoba v Slov. gor. Za nedeljo, dne 3. septembra je imel Mermolja naznanjen shod pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Pa zastoj se je trudil ubogi Brus dobiti kak prostor. Prostoru ni, zato tudi shoda ni bilo. In v srečo si naj šteje Mermolja in Brus, da shoda nista mogla imeti, ker godilo bi se njima presneto slabo. Gotovo je, da edini pristaš Samostojne, danes mladi Franc Santl, ki o politiki toliko razume, kakor zajec na boben. Občudujemo pa vztrajnost tajnika Samostojne Brusa, — povsod, kam pride, ga vržejo na cesto, nikdo ga ne mara poslušati, pač pa jih mora on slišati tako bridke, da drug človek, ki bi imel le trohico sramežljivosti in značaja, se ne bi upal in mogel več med ljudi. Ker Brus drugega nima, pa pravi okoli, da je Mermolja dosegel dostop do mlinov in drugih reči ob meji — pa naši ljudje so sedaj že toliko brihtni, da poizvedujejo resnico na pravem mestu in tam se jim je okrito povedalo, da sta se edino gg. Zebot in Roškar trudila že nad pol leta za odprtje mlinov ob Muri, da se nista strašila celo ljudi, ki niso daleč od Mermolje in Brusa, kateri so nas imeli in izdajali pri oblasteh za «smuglarje» in tako hoteli preprečiti vsako olajšavo. Naj g. Mermolja dobro vpraša svojo vest — če jo še ima, kar se tiče koristi slovenskega kmeta, mu je popolnoma okamenela — in morebiti bo našel nekogar, ki je delal proti olajšavi obmejnega prometa. Sicer pa naj lažejo samostojni kakor hočejo, verjame jim nikdo več in g. neutrudljivi Brus ve to najbolje. Pa on si misli: Jaz dobivam še nekaj od onih znanih milijonov, za katere so slovenskega kmeta in delavca samostojni izdali, zakaj ne bi prenašal vsega sramotenja, ki ga doživim na svojih in KZ shodih. Trepečemo pred nameravanimi manevri, ki nas lahko naredijo še večje berače in zahvaliti se imamo zanje samostojnemu Drogeniku, ki je dal svoj glas za manevre.

Strah pred vojaškimi manevri v Slov. gor. — Strašno razburjenje so povzročila znamenja, da v resnici namerava vojaška oblast uprizoriti manevre v naših krajih. Ljudstvo ne more razumeti, ali se res more najti človek, najsi bo uradnik ali oficir, ki bi bil zmožen za manevri upoštevati naše vinograde in sadonosnike. Edino upanje, da pridemo do denarja je vino, in sadjevec in to se nam naj uniči, potem ima država v naših krajih kup najubožnejših beračev. Ali so to ljudje, ki jim je za obstoj države, ki bi na tak način radi uničevali rodovitne kraje? Nepopisna jeza popada naše kmetstvo ljudstvo zavoljo samostojnega poslanca Drogenika, ki je s svojim glasom v finančnem odboru glasoval za manevre. Ali je tak človek zastopnik kmetkega ljudstva? Saj vendar mora on dobro vedeti, da nobeden njegov volilec nikdar ne more biti za manevre. Opozorjamo naše poslance, naj zopet in zopet vlagajo proteste pri vladi, dokler ne bodo dosegli zagotovitev, da manevrov tu v Slov. gor. ne bo. Več občin se je že obrnilo s prošnjami na okr. glavarstvo. Opozorjamo vse prizadete občine, naj vlagajo pri okr. glavarstvu prošnje, da tudi ono zastavi ves svoj vpliv, da nas reši te strašne nesreče. Zganimo se, dokler je še čas, ko bo vse odločeno, bo prepozno.

Umrli je v Vidmu na Savi vpokojeni č. g. župnik Vinko Cepin, ki je dolgo let župnikoval pri Sv. Janezu na Razborju in je preživel svoja zadnja leta na Vidmu. Cepin se je rodil na Pilštanju 13. I. 1853, bil posvečen 20. VII. 1880. Pogreb bagopokojnega dušnega pastirja se je vršil minuli četrtek. Svetila mu večna luč!

Umrli je ugledna žena v Črni pri Prevaljah. Dne 24. prejšnjega meseca smo spremlili na pokopališče zelo ugledno ženo in gospodinjko Nežo Lojen, p. Florinko iz Tople. Bila je v vsakem oziru vzorna ženska. Skrbna gospodinja, zvesta žena, vzgojevala je svoje otroke v pravem krščanskem in arodnem duhu. Odločna v vsakem in narodnem

oziru je bila naravnost občudovanja vredna. Naj počiva v miru.

Orlovski prireditvi v Sv. Lovrenču na Drav. polju. V nedeljo, 3. t. m. so priredili Sv. Lovrenški Orli svojo prvo prireditev ki se je vršila v večjem obsegu. Ob pol 10. uri je pridigoval č. g. Tumpej, domači rojak, o razliki med krščanskimi in versko brezbriznimi organizacijami. Njegove besede so segale globoko v mlada srca. Po pridigi je bila slovesna sv. maša. Pevski zbor je svojo nalogo rešil nad vse častno. Po sv. maši se je vršilo na cerkvenem trgu zborovanje. Za predsednika je bil predlagan č. g. Lojze Sagaj, župnik pri Sv. Janžu na Dravskem polju. Pozdravil je številne zborovalce, katerih je bilo okoli 1200 in podal besedo g. poslanca Gostinčarju. Gospod poslanec je v svojem govoru resno podčrtal velik cilj naših organizacij: širjenje ljubezni do bližnjega in do Boga. Za njim je govoril tajnik Golob o pomenu krščanskega tiska. Oba govora sta bila z navdušenjem sprejeta. Popoldan se je vršila na dvorišču gospoda župnika gledališka predstava, katero je pa motil dež. Vsled slabega vremena je morala odpasti tudi telovadba. Vsa čast pa domačim bratom Orlom, ki so tokrat pokazali toliko vsestranske požrtvovalnosti. Tudi vrta godba iz Pljuške gore ter gasilska društva iz St. Lovrenca, iz Cirkovce, zaslužijo vso pohvalo. Bog živi!

Začetek letošnjega šolskega leta. Na državni gimnaziji v Mariboru se vrše sprejemni izpiti za 1. razred dne 11. septembra od 10. ure naprej, opisovanje dijakov od 2.—8. razreda 12. septembra, ponavljalni izpiti 11. sept. od pol 9. ure naprej. Na ženskem učiteljskem šolskem sester vpisovanje 11. septembra. Na deški meščanski šoli v Mariboru je vpisovanje v prvi razred 11. sept. in 12. sept., isto velja za druge razrede. Na državni realni gimnaziji v Celju so sprejemni izpiti za prvi razred 13. sept., za vse druge razrede 14. sept. Ponavljalni in drugi izpiti dne 12. septembra. Na deški ponavljalni šoli v Ptuj je vpisovanje učencev 11., 12., in 13. septembra, vpisovanje starih učencev 11. in 12. sept., sprejemni izpiti za 2. in 3. razred 12. in 13. sept. Na meščanski šoli v Ljutomeru vpisovanje vsak dan do 14. sept.

Pričetek šolskega leta 1922—23 na državnem moškem učiteljskem v Mariboru. Na tem zavodu se vrši vpisovanje v vadnico in v prvi letnik v ponedeljek, dne 11. septembra. Novi gojenci v višje letnike se sprejemajo, v kolikor to dopuščajo prostori, v torek, dne 12. septembra popoldne. Bivši gojenci in gojenke zavoda se vpisujejo v sredo, dne 13. septembra od 10—11 ure. — Ravateljstvo.

Statistika Marijinih družb na Slovenskem. V Marijinem misijonskem koledarju za leto 1923 bo objavljena pregledna statistika vseh Marijinih družb na Slovenskem. Č. gg. voditelji Marijinih družb, ki na poziv kn. šk. konzistorije še niso poslali seznama o svojih družbah, naj to storijo vsaj do 10. septembra. Koledar bo izšel koncem septembra t. l. Neljubo bo članom, zlasti pa neljubo voditeljem, ako bodo ostale rubrike za njihovo okrožje prazne, ko v resnici župnija ima kongregacijo. Sezname naj obsegajo: Ime družbe, število članov, odseke.

Posojilnica v Vojniku je obhajala pretekli mesec 25 letnico svojega obstanka. Pri tej priliki je v dobrodelne namene razdelila 10.160 kron raznim šolam, občinam (za reveže), gasilskim društvom itd. V trajen spomin tega svojega slavlja je določila tudi 600 kron vsakoletne podpore (ustanove) enemu pridnemu učencu kake kmetijske šole (v prvi vrsti one v Sent Jurju ob juž. žel.). Pravico do te ustanove imajo kmetički sinovi iz župnij: Vojnik, Novacerkev, Smartin v r. d., Frankolovo in Črešnje. Prošnje naj se do 1. oktobra vlagajo pri Posojilnici v Vojniku.

Železnica Ljutomer—Ormož. Murska Straža je pisala, da bi se ta železnica lahko že trikrat trasirala. Minister Pucelj pa se baha, da je dosegel enkratno trasiranje, to se pravi zabijanje kolov. Kdo ima prav, to ne vemo, sigurno pa je, da se majajo — kolčiči.

Dva požiga in samomor. V občini Rogoznica — okraj Sv. Lenart v Slovenskih gor. sta živela zakonska Kokoč v vednih preprih med seboj. 65letna Kokoč se je navolila preprih in pretepev s svojim 42 letnim možem in tožila na razdružitev zakona. Sodnija je zakon razveljavila in Kokoč je poglala svojega moža kot edino pravomočno posestnika od hiše s trehuhom za kruhom. Mož je odšel in je 18. m. m. zapalil hišo in vse gospodarsko poslopje, ki je pogorelo do tal. Škoda je ogromna, a zavarovalnica znaša komaj 3000 K. Ker je pa sosed Kokočje Veber v preprih držal z ženo, se je pobesneli Jakob znesel tudi nad njim — mu užgal hišo ter vse poslopje, ki je postalo žrtev plamenov. Nesrečni posestnik Veber je bil zavarovan samo za borih 14 tisoč kron, škoda pa je milijonska. Ko je videl Jakob v plamenih poslopja svoje žene in sosedo, je vzel lestvo, šel v bližnji gozdiček in se tam obesil. Obešenca so našli šele čez 10 dni in sicer na čuden način. Kure nečega vaščana iz Rogoznice so vedno uhajale v gozd in so ostale parkrat kar čez noč v šumici. Ko so iskali kure, so odkrili grozen prizor. Jakob Kokoč je visel visoko na veji, vsled vročine so ga oblazile muhe, črvi so polzeli po njem na zemljo in kure so zobale te črve dan in noč. Nesrečnega Jakoba so čisto gnilega odrezali z veje.

Dve težki nesreči. Dne 1. t. m. se je peljala kmetica Ivana Toplak iz Ciglenc po seno v Zikarce — župnija sv. Barbara v Slov. gor. Ko je peljala poln voz sena, je imela v naročju 9 mesecev starega otroka. Pri naglem teku konj je padel otrok materi iz naročja pod voz, ki mu je čisto zdrobil glavo. Otroci je bil mrtev na mestu. Mlado poročeno Nežiko Bezjak, ki je pričakovala prvorojenčka, je krava pri krmljenju tako nesrečno sunila z rogom, da je spovila otroka ženskega spola, kateremu se je poznal na glavi udar od roga. Mati je ostala pri življenju.

Železnica nesreča. Na železniki proti Sunja—Banjaluka bi se lahko bila pripetila dne 4. t. m. velika nesreča. Radi trhljih železnih pragov, so bile tračnice rahlo pritrjene in lokomotiva je skočila s tira. Med potniki je nastal nepopisen strah, mnogo jih je poskakalo iz vlaka. Šele po preteku dveh ur je dospel na lice nesreče drug možni vlak, na katerega so čakali potniki. Proga je razorana na daljino 400 m.

Drzen napad na vlak in pošto so izvršili srbijanski razbojniki na železniški postaji Ruda v Srbiji. Dne 5. t. m. je napravilo več moških v žandarmerijskih uniformah napad na orožniško postajo ter poštni urad, kjer so pokradli 15.000 din. Nato so razbojniki zasedli postajo, ostavili tja došli osebni vlak in oropali okoli 150 potnikov. Končno so odnesli ugrabljene predmete iz vasi, naložili vse skupaj na voze in konje in izginili.

Stanje delovnega trga v Mariboru. (Tedensko poročilo za čas od 20. avg. do 2. sept. 1922). Prosta mesta so bila prijavljena: 205 moškim, 118 ženskam, skupaj 323. Dela je

iskalo 220 moških, 155 žensk, skupaj 375. Zaposliti je bilo mogoče 93 moških, 65 žensk, skupaj 158. Brezposelnih je ostalo 486 moških, 220 žensk, skupaj 706. Promet od 1. jan. do 2. sept. 1922 izkazuje 10.000 strank in sicer 5234 delojemalcev, 4797 delodajalcev ter 2359 uspešnih nakazil dela. Delo dobijo: hlapci in dekle, viničarji, drvarji, kovači, kleparji, delavci kos in srpov, armaturni strugar, železovilar, elektro-monterji, mizarji, sodarji, lesni strugarji, sedlar, čevljarji, krojači in šivilje, perice, usnarji, slaščičarji, prekajevalec, zidarji, pleskarji, gostilniško osebje, služkinje, kuharice itd. Dela iščejo hlapci in dekle, oskrbniki, drvarji, majarji, viničarji, rudarji, vrtnarji, kovinarji, urarji, monterji, mizarji, sodarji, kolarji, tkalci, čevljarji, krojači, perice, mlinarji, peki, mesarji, natakariji in natakarike, hotelsko in gostilniško osebje, kem. teh. laborant, dimnikarji itd. — Splošen pregled: Položaj na delovnem trgu ne kaže posebnega izboljšanja. Zadnje dni je bilo le duinarjem in drvarjem dovolj prostih mest na razpolago. Za težko in umetno industrijo primanjkuje izvežbanih specialnih delavcev. Največ brezposelnih izkazuje ročna obrt vseh strok. Ker že končujejo sezono v raznih letoviščih, je na delovnem trgu tudi večje število brezposelnega hotelskega in gostilniškega osebja, ki ga bo težko zaposliti.

Gospodarstvo.

VELESEJMI IN RAZSTAVE.

Rob. Košar.

Na vseh koncih in krajih vise plakati, ki pozivajo na razne sejme in razstave. Lani se je vršil v Ljubljani I. velesejem, letos drugi, razen tega smo še imeli v Celju obrtniško razstavo, v Mariboru pa se je ravnokar pričela. Kdor je videl take sejme in razstave je spoznal, kaj nam lahko nudi naša Slovenija, kajti vsak za svojo stroko vneti trgovec in obrtnik je razstavil svoje najboljše reči in proizvode. Isto velja tudi za fabrike.

Narodni gospodarji študirajo te razstavne predmete in vidijo, kaj se nam manjka, katere predmete se moramo uvažati, katere bi lahko izvažali, kaj je predrago in kaj pre poceni. Študirajo razmere med pridelovalnimi stroški in prodajno ceno, in iščejo dobička za narod. Take razstave in sejmi dajo pregled in so radi tega velevažnega pomena za celokupno narodno gospodarstvo.

Naš kmet in posestnik, ki rabi pluge in brane, trierje in mlitilnice, preše in sušilnice, razne kotle in druge potreščine, spozna na teh sejmih različne kakovosti, dobre in cene onih reči, katere «mora» kupovati. Njegov razum in praktični čut bo kupil tisto, kar je najboljše in najcenejše. Zato obiskujejo naši razumni gospodarji radi take sejme in razstave, kjer si tudi ogledujejo tudi blago za obleko, platno in usnje, obuvalo in kobuke. Zapišejo si ime trgovca in obrtnika, ki je razstavil najcenejše in najboljše blago, da ga posejijo ob priliki potrebe. Trgovec, obrtnik, fabrikant razstavlja za narod, ki kupuje.

Trgovec in obrtnik, fabrikant in delavec, uradnik in meščan, pa kupuje svoje življenske potrebščine od kmeta. Zato bi jim moral ta tudi pokazati, kaj lahko nudi. Naše kmetstvo ljudstvo bi moralo pokazati — konsumno in trgovcem kaj premore, kaj proizvaja, v kateri množini in kakovosti. Tudi ono bi moralo prirejati kmetijske razstave, kakor so že danes v navadi v drugih gospodarsko naprednih državah. Tudi v Srbiji bodo imeli letos več kmetijskih razstav. Toda kako? To vprašanje bi tvorilo najtežjo stran, nepremostljivo in neizvedljivo, ako nam naš veliki dr. Krek ne bi že pred vojno pokazal pota za uveljavljenje naših kmetijskih težej potom zadrug. Zadruga so naša bodočnost, v njih se lahko uveljavi vsaka posamezna ponoga našega gospodarstva, vsak posameznik. Dr. Krek je postavil fundament. Najtežje delo: dati idejo, čepiti s to idejo ves narod in izvesti podrobno organizacijo, je storil on. Nam ne preostaja drugega, kakor da njegovo delo dosledno izvedemo in ga kronamo z končnim efektom, kateri mu je bil vedno pred očmi za dobrobit naroda.

Na obrtni razstavi v Mariboru se vrši tudi razstava vina, toraj ene panoge našega gospodarstva. Vem za marsikatero kmeto naših ljutomerskih gor, ki se brani krasna vina v svoji kleti. Ko sem ga prosil, naj razstavi tudi svoj pridelek, mi je odvrnil: Kaj bom — «jaz» razstavljat. Ta nesrečni sam sebe omalovažujoči «jaz» se mora podkrepiti, da postane samozavezen in ponosen. To pa je mogoče samo s tem, da se zadruga, kateri pripada, tudi uveljavi na raznih, posebno kmetijskih razstavah in sejmih, da sledi modernemu času in napredku. Sabi «jaz» se mora spremeniti v krepki «mi». Akoravno še pri prvih razstavah morda ne bo vse dovršeno in vzorno, bo vendar vse, kar je dobro v bodrilo slabšemu, in kar je slabo v svarslen vzgled onim, ki strmijo za napredkom. Začeti je trebal.

Naša Slovenija prideluje najrazličnejše gospodarske proizvode: tu vino in les, tam hmelj in sadjevec, tam živino in mleko, tam luk, seno, žito, sadje itd. Za vsak predmet svoje zadruga; zadruga pa s temi predmeti na dan, na razstave kajti tudi naši kmetički pridelki morajo pokazati vsem na bavljalnim in trgovskim slojem, kje in pri kom si lahko kupijo svoje potrebščine najceneje in — iz prve roke. Mi si zapišemo njihovo, oni pa naše ime!

POKRAJINSKA OBRtna RAZSTAVA V MARIBORU

Rudl-ova stiskalnica za grozdje.

(Neprestano delujoča stiskalnica na vzvod. Stiskalna sila 4000—28.000 kg).

Gospod Franjo Rudl, ekonom in posestnik v Mariboru, je na podlagi svojih praktičnih izkušenj na polju kletarstva izumil novo stiskalnico, ki deluje v visečo utežo, z neprestanim in prožnim pritiskom.

Vsa konstrukcija (sestav) je iz lesa. Načelo stiskalnice s kamenito utežjo je v novem sestavu vsebovano. Nova konstrukcija rabi veliko manj lesa, kakor stara «preša», pritisk, ki je poljuben, pa je silnejši kar je odvisno od vpustavitve stiskalnih vzvodov.

Rudlova stiskalnica deluje z dvema vzvodoma, imata sledeče «prestave»: a) 1:10 × 1:4 in — b) 1:10 × 1:8 × 1:3 — tako se doseže z utežitvijo vzvodov a) in b) s 100 kg sledeči dejanski (efektivni) pritisk

$$100 \text{ kg} \times 10 \times 4 = 4.000 \text{ kg}$$

$$100 \text{ kg} \times 10 \times 8 \times 3 = 24.000 \text{ kg}$$

skupaj 28.000 kg